

amplecti, prout sunt ad facilitorem tit.intellectus
Diffinit quoque Vac.lib.5.declara. 25.hoc modo
est vinculum æquitatis, quo voluntas volens astrin-
gitur, trahiturque ad faciendum seu soluendum
id quod promissum est. Constat genere, quia dic-
tit vinculum quia vinculum est genus compre-
hendens materiale ciuile, & æquitas vinculum,
ut supra de verbo. obli. in princ. vel melius dicas
tu supra de obli. in prin. iudic. glo. in l. Stichum.
§ naturalis. ff. de fol. dum ponitur, à quo voluntas
astringitur ponitur ad differentiam vinculi ma-
terialis quo corpus astrigatur. Istud verbum æ-
quitas, ponitur ad differentiam vinculi mate-
rialis, & ciuilis secundum praefatos mod. ibi tamē
hac diffinitio non conuenit omni obligationi na-
turali, ut ecce antidotali, in qua nihil promissum
est. † Duidit naturalis obligatio multis modis
ad doct. supra de oblig. in prin. & in l. ex hoc iure.
¶ 45 ff. de iust. & iur. & in rub. ff. de verb. obli. † No-
bis vero in tres partes cum sufficiet dividere, vna
est, que ab instinctu natura producitur, vt alere
liberos, procreare, & similia, ut supra de iur. natu-
ri. in prin. & hæc potest dici obligatio de iure natu-
ri prime. ex eo quod est nobis communis cum brutis,
si vero obligatio dici potest, quia magis impro-
priissimo quadam modo hanc posse dici obliga-
tionem puto vt demonstrare moderni reperent.
in rub. ff. de verb. obli. & hac obligatio etiam vi-
detur conuenire rebus inanimatis, vt declarant
¶ 46 praefati moder. in lib. 1. declarat. i. † Alia est obli-
gatio naturalis, quæ iure naturali secundario quod
est idem cum iure gentium, prime, § singulorum
supra de rerum diu. est ratione naturali inducta,
vt est obligatio erga Deum, erga partiam, erga Pa-
rentes, & antidotalis, quæ licet dicantur obliga-
tiones tamen iure illo naturali non inducebant
aliquam astrictionem, etiam manu regia, quia re-
gna adhuc non erant condita, vt tradunt doct. in
¶ 47 rubrica, ff. de verborum obligationibus. † & obli-
gatio antidotalis est illa, quia obligamus benefi-
cientibus benefacere, sed si lego. §. consuluit, ff.
de petito. hæred. & dicitur ab anti, quod est contra,
& doron, quod est donatio, vt perglos. in d. §.
consuluit per Iacobum de Aren. Iason Seifel. in l.
ex hoc iure. ff. de iul. & iur. Soccii Bald. nouel. al-
lius in rubrica, ff. de verborum obligatio, quam
existimant nonnulli communem esse etiam bru-
tis, prout experientiam rerum magistrorum docere
dicunt, quæ benefientibus multa animalia bri-
ta benefacie licet videre, & ego vidi Florentia
quædam Leonem, qui lingebat manum illius, qui
elecam quotidie ei dabant, & hic Pilius vidi alia ani-
malia bruta idem fecisse. † Quæ obligatio licet
vñque in hodiernam diē remanserit in efficax ta-
men, non per omnia sine effectu est quia infinitos
habet effectus, vt demonstrat Iason in Lex hoc iure,
& ibi Claud. & Ioan. Crot. in l. frater à fratre
num. 36. ff. de condicione. ind. scriben. supra de
¶ 48 obligationibus, in princ. † Tamen non admitto,
quod hæc obligatio conueniat brutis, quia non
est de iure naturali primo, ut supra dictum est,
sed de iure naturali secundario, quod non est com-
mune brutis, ut in §. j. supra de iure naturali gen-
tium, & non est perpetuum in brutis, ut benefi-
cientibus benefaciāt, imò potius est speciale quen-
dum animalium ex accidenti mansuetorum
iuxta §. Pauorum supra de rer. diu. quia regula-
riter videamus maiorem partem brutorum bene-

facentibus male facere, & iura non considerant
ea, que raro accidunt, sed ea quæ frequenter. l.
nam ad ea. ff. de leg. nam alias brutis communes
essent ceteræ obligationes suprà relata quod est
falsum, quia ipsa tantum participant de iure na-
turali prime, prout eleganter tradit Barto. in l. si id
quod ff. de cond. indeb. & las. ibi refert Iacob. de
nig. Bal. nouel. & Hieron. vers. in rubrica. ff. de
145 verborum obligat. † Aggregant inter has obli-
gationes iurisgentium, princ. Doctores in rubrica,
de verborum obligationibus, illam obligationem,
qua homines tenentur fidem seruare iuxta,
147 l. j. ff. de pactis. † Alia est obligatio naturalis, quæ
iure gentium secundario dicitur, quæ habetur in
l. cum amplius, §. is natura de regulis iuris, & non
est inuenta à iure gentium secundario, sed à pri-
me, quod disponit, ea, que contrahentibus placet
seruari, vt l. j. ff. de pactis, sed ius gentium secun-
darium tamē dedit huic obligationi efficaciam,
ut quis astringi posset, non per actionem, quia ī
non erat, sed per manum regiam, & sic obligatio
iure naturali inducta ad fidem seruandam, quia
acepit efficaciam à iuregentium, dicitur obligatio
iuri gentium, vt per Doctor. in d. rubrica, ff.
148 de verborum obli. † Ciuilis vero obligatio dif-
finitur secundum praefatos mod. in d. l. frater à
fratre est iuri vinculum quo astringimus ad ali-
quid faciendum, quæ secundum eos probatur in
tex. supra de obli. in fin. ibi secundum no-
stra Ciuitatis iura. Item ex doct. Bart. in l. Julianus
colum. 9. ff. de cond. ind. ibi dum dicit, quod
is est ciuiliter obligatus qui aliqua legis disposi-
tione tenetur, que diffinitio eo. morbo laborat
quo praecedens iudicio meo, quia nimis generalis
est ibi dum dicit, iuri vinculum quo astringimus,
quoniam conuenit etiam omni generi obligatio-
nis, cum sciamus istud verbum ius comprehendere
iure naturali, ius gentium, & ius civile & longè
plura. vt l. pen. & fin. ff. de iust. & iur. nisi forsan
diceres, quod appellatione iuri in dubio venit
ius civile, sed ius quidem, supra de iure nati-
tamen non per hoc hac diffinitio mihi placet, quo-
niā ista est diffinitio efficacis obligationis in princ.
supra de obli. quæ & ipsa ciuilis potest dici, vt
statim dicimus, tamen de ea nos non intelligimus
Item in alio hac diffinitio peccat, quia est defi-
ciua quoniā tantum, putat factum in eam dedi-
cudi posse, cum certum sit etiam dare in obliga-
tionem ciuilis posse deduci, vt supra de lite. obli.
posset diceré que facete comprehendit etiam da-
re l. verbum facere de verb. significi. Bolog. Larissi-
mè in tractatu de multiplici differentia iuri &
facti. num. 49. cum feq. tamen respondeo verba
diffinitio, propriè debere stare, & non propriè
vt demonstrat Ioan. anib. in rub. de viuap. & ego
in glo. rub. Et vt dixi quod hac diffinitio est illa
de qua supra de obli. in prin. intelligo quo ad pat-
tem & non rotam, tamen vt dixi satis sit vobis
pro introductione materia quod ciuilis obli. tūc
adest, quando deficiente vinculo naturali ex dis-
positione iur. ciu. quis est obligatus, vt tradit Bar.
in d. l. Julianus & sequuntur doct. supra de obli.
in princ. exemplique ponitur in eo qui spe fu-
ture numerationis confessus est se receperisse pecu-
niā, quam in rei veritate non receperat ante
biennium, iste dicitur obligatus ciuiliter sine ali-
qua naturali obligatione, vt per Iaf. in add. ad
Porc. Oze. & alios supra de obli. Bal. in l. f. col. iij.
C. de fide